

Erasmus+ programmas projektu īstenoātāju aptauja par iekļaušanas un daudzveidības principu īstenošanu projektu aktivitātēs

2023. gada jūlijs-septembris

EIROPAS SAVIENĪBA

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Erasmus+

Bagātini pieredzi, domā plašāk

Erasmus+ programmas periodā 2021-2027 "IEKĻAUSĀNA UN DAUDZVEIDĪBA" ir visvairāk akcentētā horizontālā prioritāte, un tās ieviešanai paredzēti daudzpusīgi atbalsta mehānismi gan projektu aktivitāšu, gan finanšu atbalsta ziņā.

- ❑ **2022. gada martā tika veikta pirmā Latvijas Erasmus+ PROJEKTU ĪSTENOTĀJU APTAUJA par iekļaušanas un daudzveidības principu īstenošanu projektu aktivitātēs.**
- ❑ **2023. gadā (jūlijs-septembris) tika veikta atkārtota aptauja par iekļaušanas un daudzveidības principu īstenošanu projektu aktivitātēs, ar mērķi salīdzināt rezultātus un gūt jaunus labās prakses piemērus un informāciju par izaicinājumiem.**

PROJEKTU ĪSTENOTĀJU APTAUJA

par iekļaušanas un daudzveidības principu īstenošanu projektu aktivitātēs

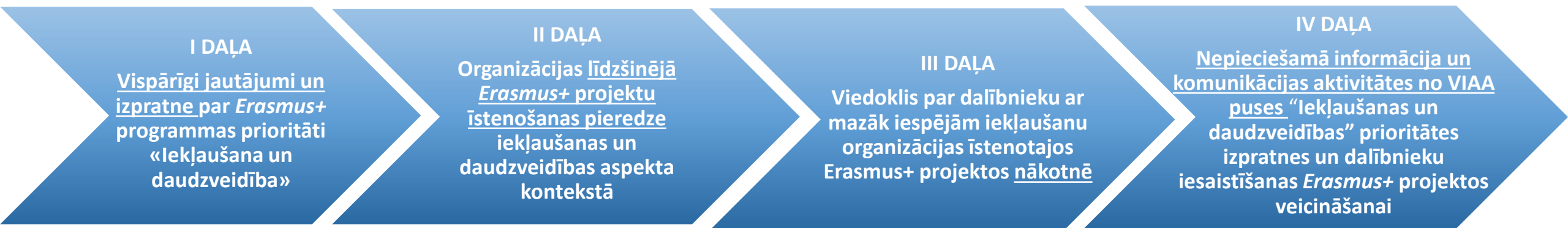
APTAUJAS MĒRĶI:

- ❑ noskaidrot projektu īstenotāju **zināšanu un izpratnes līmeni** par *Erasmus+* programmas perioda 2021-2027 vienu no prioritātēm - "Iekļaušana un daudzveidība"
- ❑ noskaidrot projektu īstenotāju pieredzi dalībnieku ar mazāk iespējām iesaistīšanā **līdz šim īstenoto projektu aktivitātēs**
- ❑ apzināt, kā "Iekļaušana un daudzveidība" principa īstenošanu projektu īstenotāji redz **savos turpmākajos Erasmus+ projektos**, t.sk. kāda veida informācija un atbalsts būtu noderīgi
- ❑ izzināt **veiksmes stāstus, izaicinājumus, nepieciešamo praktisko atbalstu**, lai iekļautu dalībniekus ar mazāk iespējām īstenotajos projektos

PROJEKTU ĪSTENOTĀJU APTAUJA

par iekļaušanas un daudzveidības principu īstenošanu projektu aktivitātēs

ANKETA: 17 jautājumi

2 jauni jautājumi:

- Kāds praktisks atbalsts ir bijis nepieciešams dalībniekiem ar mazāk iespējām Jūsu organizācijas līdz šim īstenotajos vai šobrīd īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos? Lūdzu, miniet konkrētus piemērus, iegādātās preces, pakalpojumus?*
- Par kuru no “Iekļaušana un daudzveidība” aspektiem Jūs vēlētos uzzināt vairāk?*

PROJEKTU ĪSTENOTĀJU APTAUJA

"Iekļaušana un daudzveidība"

- ❑ **Laika periods:** 21.07.2023.- 05.09.2023.
- ❑ **Aptaujas mērķa grupa:** 2018. - 2022. gada KA1 un KA2 projektu īstenotāji
- ❑ **Izsūtīti uzaicinājumi aizpildīt anketu: 756**
- ❑ Saite uz anketu tika izsūtīta uz projektu īstenotāju kontaktpersonu e-pastiem; anketa veidota *Google Docs* Veidlapas vidē
- ❑ **Respondentu skaits: 236** (2022. gadā – 251)

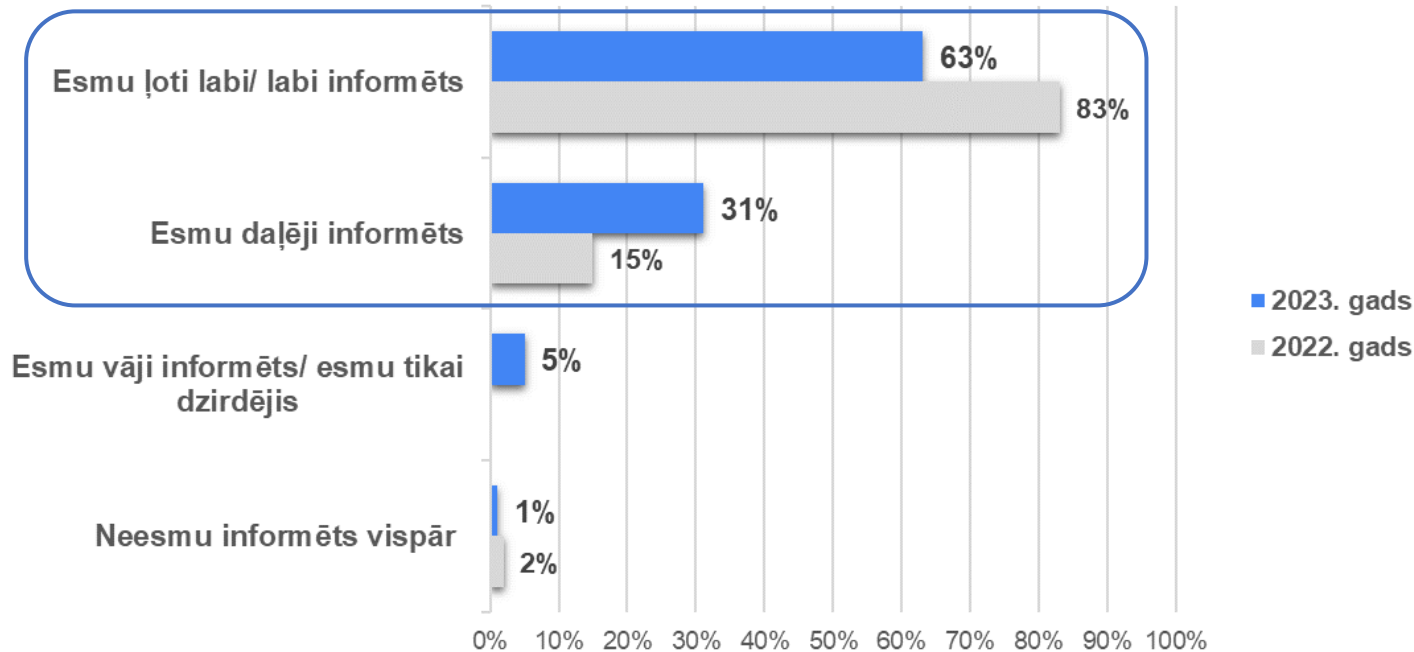
GALVENIE SECINĀJUMI

- ❑ **Salīdzinājumā ar 2022. gadu, 2023. gada pētījumā ir gūtas ievērojami kvalitatīvākas atbildes uz atvērtajiem jautājumiem** – plašākas, saturīgākas, atbildēts pēc būtības, kas liecina, ka projektu īstenotāji pārzina šo prioritāti un ir guvuši praktisku pieredzi, ar ko var dalīties.
- ❑ **Gūti vērtīgi praktiski piemēri** atbildēs uz atvērtajiem jautājumiem, piemēram, *Kāds praktisks atbalsts ir bijis nepieciešams dalībniekiem ar mazāk iespējām Jūsu organizācijas līdz šim īstenotajos vai šobrīd īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos; Lūdzu minēt pozitīvos aspektus, īstenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām; Kādi bijuši izaicinājumi, īstenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām; Par kuru no "Iekļaušana un daudzveidība" aspektiem Jūs vēlētos uzzināt vairāk.*
- ❑ 2023. gadā līdz šim īstenotajos vai īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos tiek iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām pusē aptaujāto organizāciju (50%), kas ir **par 18% vairāk nekā 2022. gadā.**
- ❑ Ievērojami palielinājies to projektu īstenotāju skaits, kuri min **ģeogrāfisko šķērsli kā to, kura pārstāvji ir tikuši iekļauti Jūsu organizācijas līdz šim īstenotajos vai šobrīd īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos.** Ja 2022. gadā šis šķērslis bija trešais no beigām, tad 2023. gadā tas ir izvirzījies kā otrais biežāk minētais.
- ❑ Atbildēs uz jautājumu, **kāds praktisks atbalsts ir bijis nepieciešams dalībniekiem ar mazāk iespējām, visbiežāk tiek minēts finansiāls atbalsts** – gan naudas izteiksmē, gan konkrētu preču/pakalpojumu iegādei, **kā arī konsultatīvs atbalsts** – gan no projektu koordinātoru puses motivējot dalībniekus, to vecākus, gan nodrošinot profesionāļu psiholoģisku atbalstu.

I DAĻA
Vispārīgi jautājumi un izpratne par
prioritāti «Iekļaušana un daudzveidība»
***Erasmus+* programmas perioda 2021-2027**
kontekstā

1. Cik lielā mērā esat informēts, ka Erasmus+ programmas perioda 2021-2027 viena no prioritātēm ir "Iekļaušana un daudzveidība"?

236 atbildes

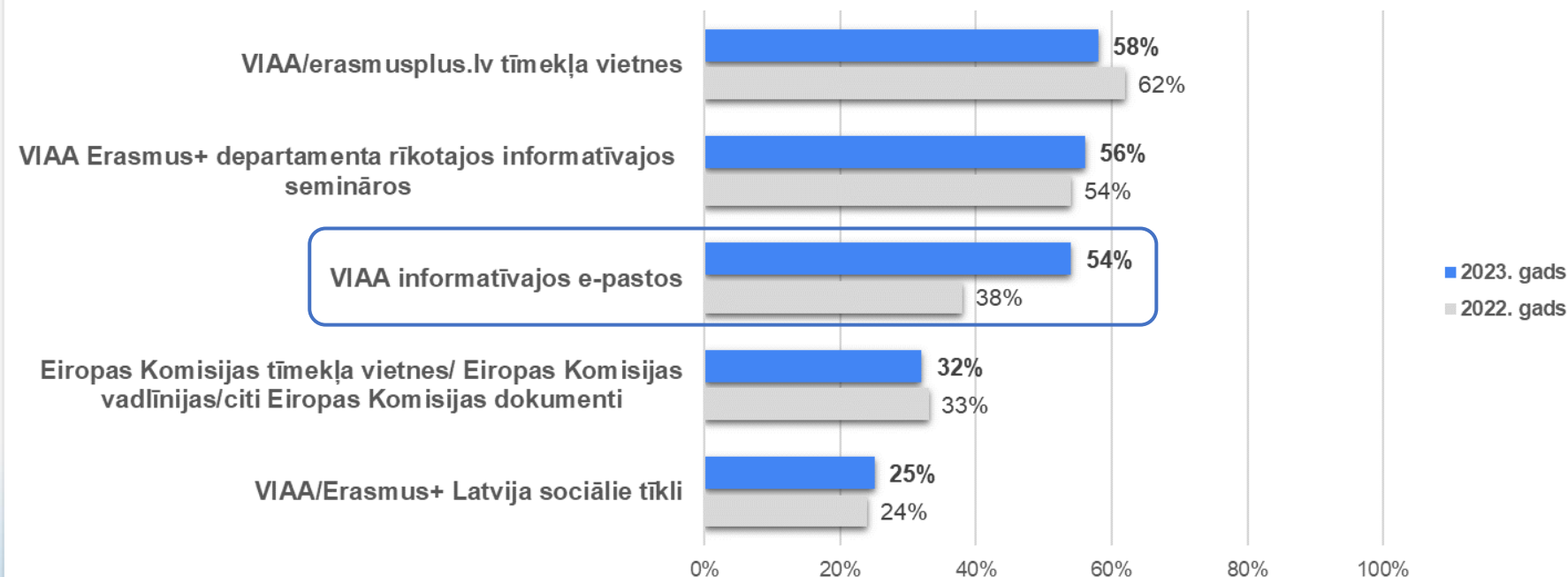

- ❑ Kopumā informētība par to, ka Erasmus+ programmas perioda 2021-2027 viena no prioritātēm ir "Iekļaušana un daudzveidība", saglabājas augsta - lielākā daļa aptaujāto projektu īstenotāju – 63% ir ļoti labi/labi informēti par to un 31% uzskata, ka ir daļēji informēti.
- ❑ Salīdzinājumā ar 2022. gadu, samazinājies to projektu īstenotāju skaits, kas uzskata, ka ir ļoti labi/labi informēti par prioritāti "Iekļaušana un daudzveidība", bet palielinājies to, kas uzskata, ka ir daļēji informēti.

2.Kur Jūs esat uzzinājis par Erasmus+ programmas prioritāti "Iekļaušana un daudzveidība"?

(jautājums tikai tiem, kas atbildēja, ka ir informēti, ka Erasmus+ programmas viena no prioritātēm ir "Iekļaušana un daudzveidība")

233 atbildes

Līdzīgi kā 2022. gadā, būtisks ieguldījums informēšanā par prioritāti "Iekļaušana un daudzveidība" ir VIAA un Erasmus+ departamenta īstenotajām aktivitātēm:

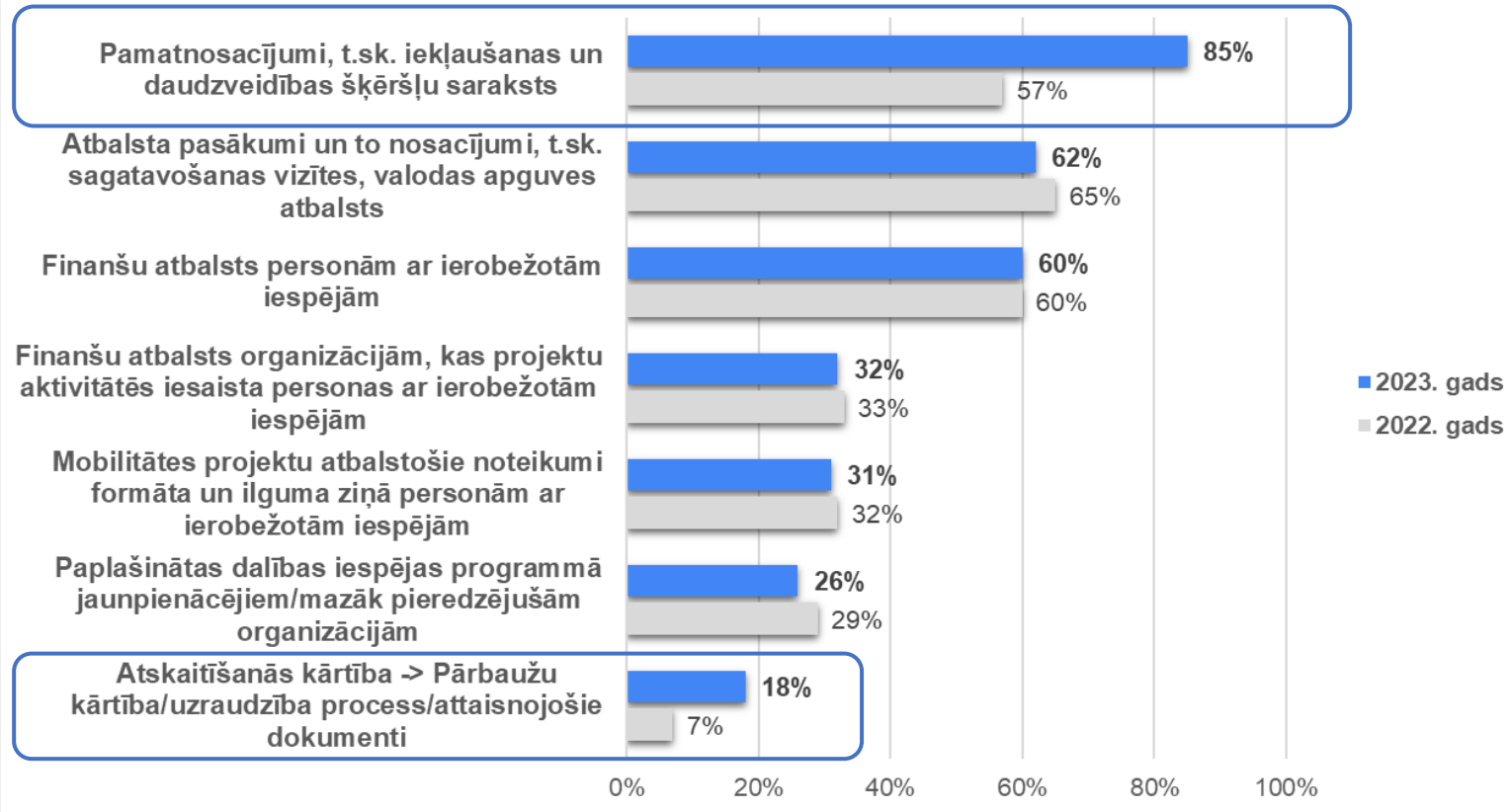
- Nr.1 – informācijai VIAA/erasmusplus.lv tīmekļa vietnēs**
- Nr.2 – informācijai VIAA Erasmus+ departamenta informatīvajos semināros**

- Palielinājies to projektu īstenotāju skaits, kas saka, ka par prioritāti uzzinājuši no VIAA informatīvajiem e-pastiem** (no 38% uz 54%)
- Citi minētie varianti – *internets; Latvijas lauksaimniecības kooperatīvu asociācija; no cilvēka, kas piedalās projektos; no kopīgā darba ar Eiropas Sieviešu lobiju Eiropas programmu sagatavošanā un izvērtēšanā; eTwinning; pēc sūtītajām vēstulēm; no kolēģiem.*

3.Par kuriem no Erasmus+ 2021-2027 programmas prioritātes "Iekļaušana un Daudzveidība" aspektiem Jūs esat informēts?

(jautājums tikai tiem, kas atbildēja, ka ir informēti, ka Erasmus+ programmas viena no prioritātēm ir "Iekļaušana un daudzveidība")

233 atbildes

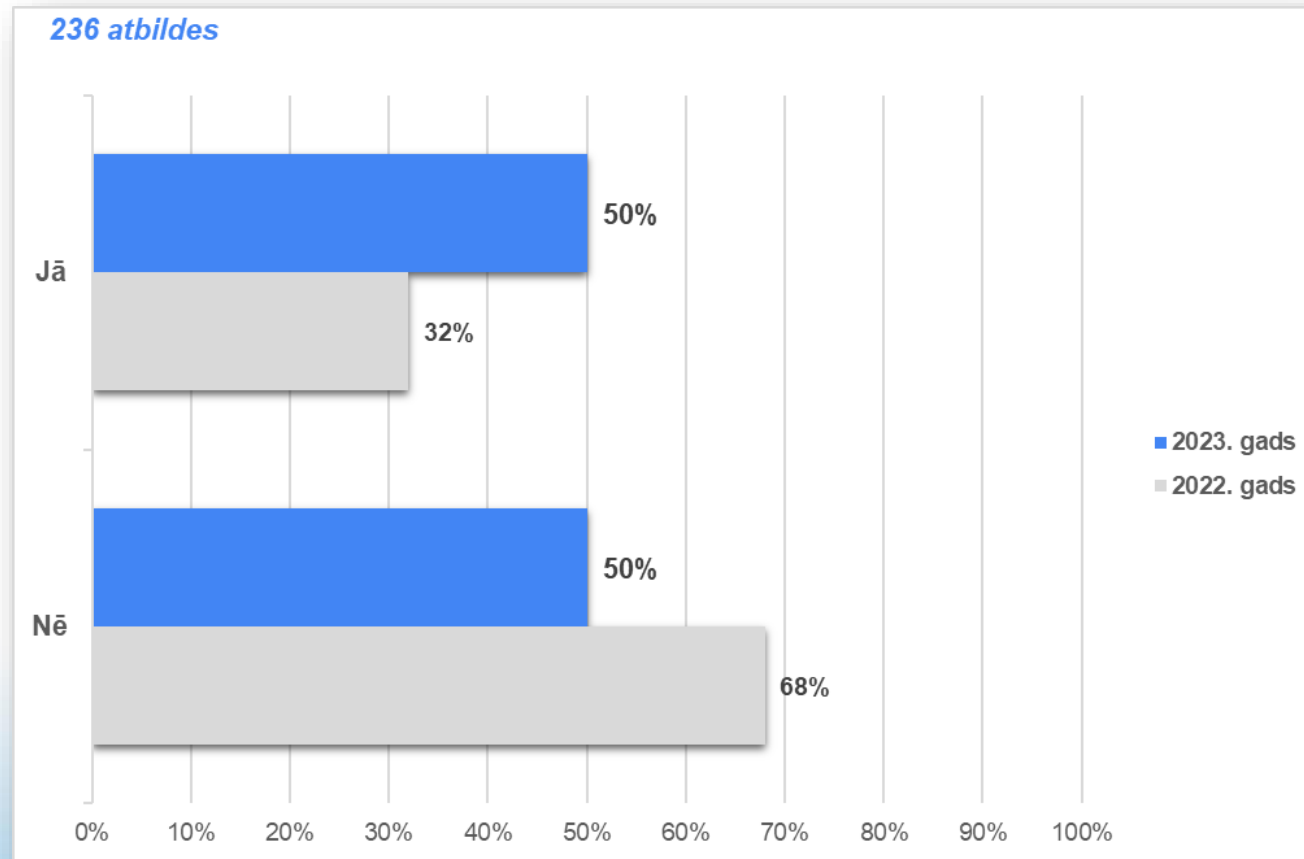

- ❑ Ievērojami palielinājies to projektu īstenotāju skaits, kuri ir informēti par "Iekļaušana un Daudzveidība" pamatnosacījumiem (no 57% uz 85%).
- ❑ Joprojām vismazāk projektu īstenotāji zina par (atskaitīšanās kārtību) pārbaužu kārtību, uzraudzību un attaisnojošiem dokumentiem dalībniekiem mazāk iespējām –18%.

II DAĻA

**Organizācijas līdzšinējā Erasmus+
projektu īstenošanas pieredze iekļaušanas
un daudzveidības prioritātes kontekstā**

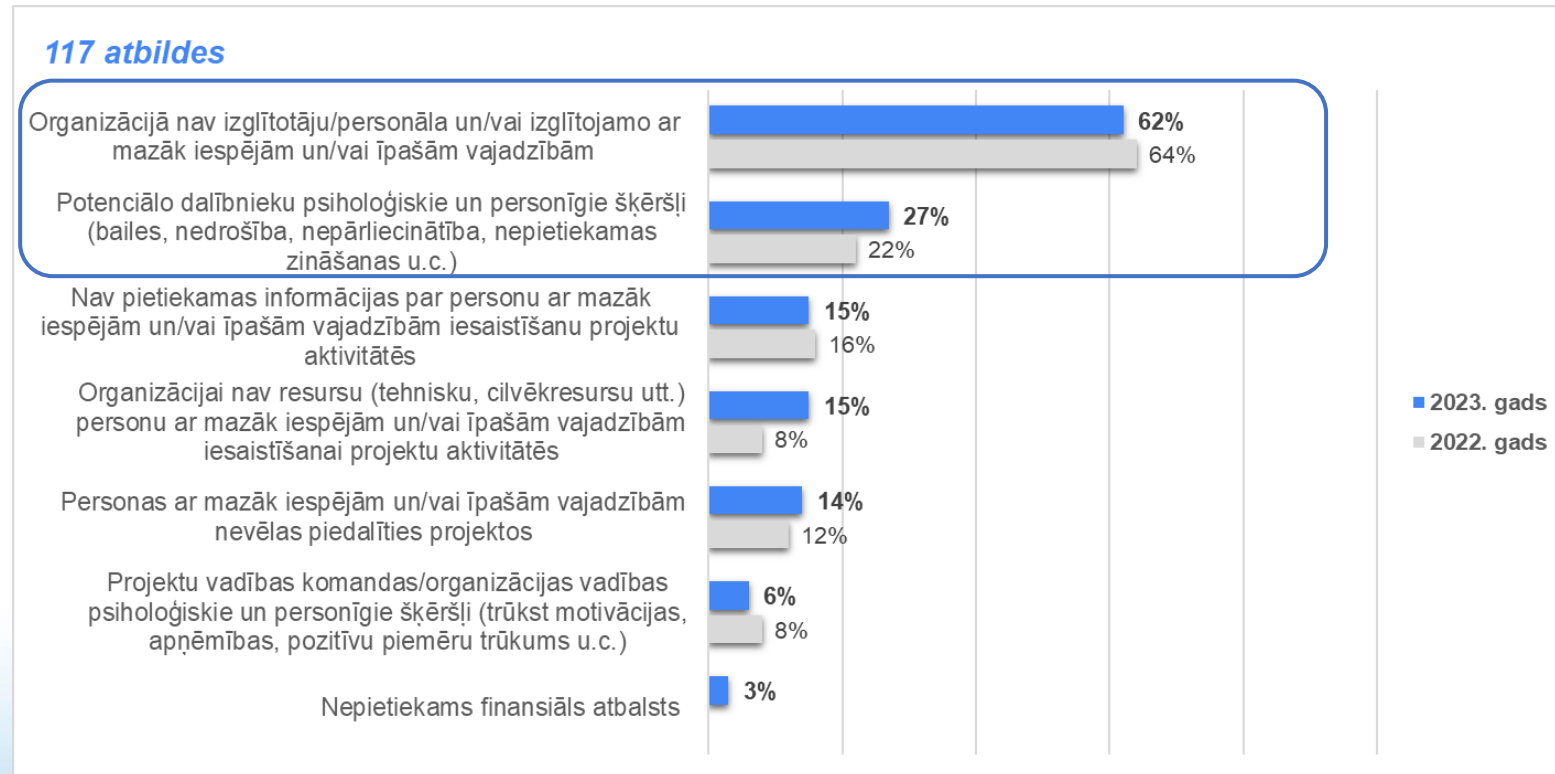
4. Vai Jūsu organizācijas līdz šim īstenotajos vai īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos ir bijuši/ šobrīd tiek iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām?

- ❑ 2023. gadā līdz šim īstenotajos vai īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos ir bijuši vai šobrīd tiek iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām pusē aptaujāto organizāciju (50%), kas ir **par 18% vairāk nekā 2022. gadā.**

9.Lūdzu, miniet iemeslus, kāpēc Jūsu organizācijas īstenotajos Erasmus+ projektos nav bijuši iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām?

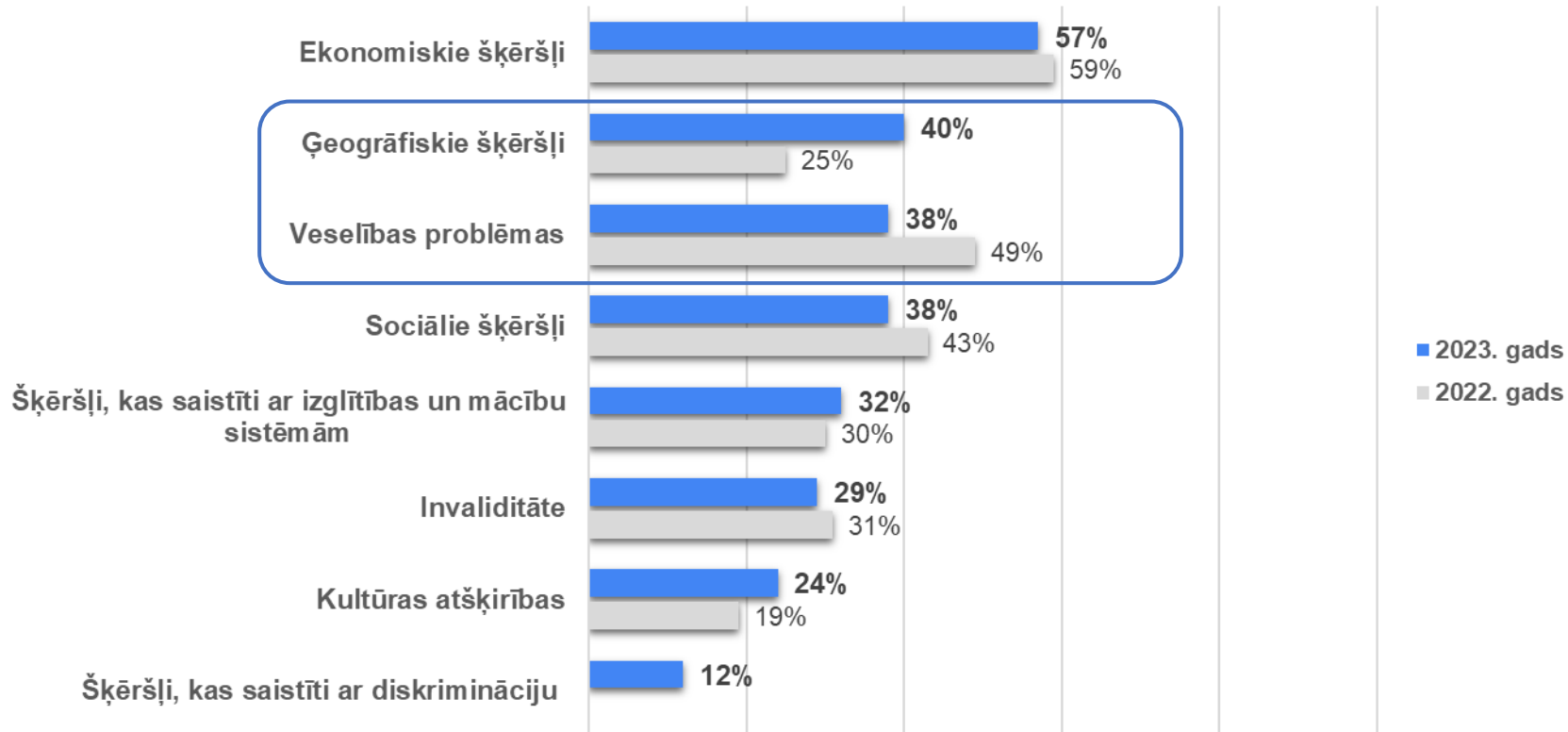
(jautājums tikai tiem, kas atbildēja, ka līdz šim projektos nav tikuši iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām)

- ❑ Līdzīgi kā 2022. gadā, lielākā daļa no tiem projektu īstenotājiem, kuri projektos līdz šim nav iesaistījuši dalībniekus ar mazāk iespējām, kā galveno iemeslu tam min, ka organizācijā nav dalībnieku (izglītotāju/personāla/ skolēnu/ izglītojamo) ar mazāk iespējām (62% respondenti)
- ❑ Otrs biežāk minētais variants - potenciālo dalībnieku ar mazāk iespējām psiholoģiskie un personīgie šķēršļi (bailes, nedrošība, nepārliecinātība, nepietiekamas zināšanas u.c.) 27%

5.No kurām zemāk minētajām šķēršļu grupām pārstāvji ir tikuši iekļauti Jūsu organizācijas līdz šim īstenotajos vai šobrīd īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos?

119 atbildes

No tiem 50% projektu īstenošanu, kas savos projektos iekļāvuši dalībniekus ar mazāk iespējām, pārsvarā tie ir bijuši dalībnieki ar:

- Ekonomiskajiem šķēršļiem** – 57%
- Ģeogrāfiskajiem šķēršļiem** – 40%; ievērojami palielinājies rādītājs salīdzinājumā ar 2022. gadu
- Veselības problēmām** – 38%; samazinājies rādītājs salīdzinājumā ar 2022. gadu, un Sociālajiem šķēršļiem (38%).

6. Kāds praktisks atbalsts ir bijis nepieciešams dalībniekiem ar mazāk iespējām Jūsu organizācijas līdz šim īstenotajos vai šobrīd īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos? Lūdzu, miniet konkrētus piemērus, iegādātās preces, pakalpojumus?
(1)
(atvērto atbilžu apkopojums)

- ❑ **Finansiāls atbalsts naudas izteiksmē, piemēram:** *“kabatas nauda mobilitātēs, lai bērni var atļauties kaut suvenīru un saldējumu, jo, piem., pirms pilnībā apmaksāta mobilitātes brauciena ģimene vēlējās atsaukt skolēna dalību, jo nav līdzekļu, ko iedot līdzīgi personīgām vajadzībām”;* *“papildus atbalsts ēdināšanai”;* *“finansiāls atbalsts maksas aktivitāšu apmeklēšanai, ēdināšanas pakalpojumu apmaksai”*
- ❑ **Finansiāls atbalsts konkrētu lietu iegādei, piemēram:** *čemodāna iegāde; darba apģērbs praksei; ceļojuma piederumi, medikamenti, ceļojuma higiēnas komplekts, līdzekļi projektu darbam, higiēnas preces, kancelejas preces u.tml. “Finansiāls atbalsts drēbju iegādei”, “finansiāls atbalsts bārenim studiju mobilitātes īstenošanai, nodrošināts finansējums jaunas protēzes iegādei studiju mobilitātes laikā”, “ārsta konsultācijas un medikamenti”, “finansiāls atbalsts psihologa/psihoterapeita konsultāciju segšanai mobilitātes laikā”*

6. Kāds praktisks atbalsts ir bijis nepieciešams dalībniekiem ar mazāk iespējām Jūsu organizācijas līdz šim īstenotajos vai šobrīd īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos? (2)

(atvērto atbilžu apkopojums)

- **Konsultatīvs atbalsts, piemēram:** *“pamatā tas ir informatīvs atbalsts skolēnu vecākiem bērnu sagatavošanai dalībai projektā”; “ilgtermiņa sarunas ar vecākiem vai aizbildņiem”; “bija nepieciešams psihologa atbalsts”; “informatīvs atbalsts (grupai kas ceļo kopā, lai ievērotu iekļaujošu un vienlīdzīgu attieksmi pret katru dalībnieki), konsultatīvs atbalsts (par nepieciešamo medikamentu pārvadāšanu)”, “konsultatīvs atbalsts, ciešāka sadarbība ar vecākiem nedrošības un psiholoģisku šķēršļu pārvarēšanai, aizspriedumu pārvarēšanai”, “tika sniegts psiholoģiskais un emocionālais atbalsts (iedrošināšana, spēcīgo prasmju izgaismošana utt.), dalībnieki piedalījās aktivitātēs, kuras tika apmaksātas no projekta līdzekļiem”*

6. Kāds praktisks atbalsts ir bijis nepieciešams dalībniekiem ar mazāk iespējām Jūsu organizācijas līdz šim īstenotajos vai šobrīd īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos? (3)

(atvērto atbilžu apkopojums)

- ❑ **Transporta pakalpojumi, piemēram:** *"Nokļūšana uz pasākuma norises vietu arī uz autoostu, staciju, lidostu"; "ceļa izdevumu nodrošinājums, lai nokļūtu no mājām līdz ceļojuma uzsākšanas vietai Latvijā", "organizēt transportu nokļūšanai no dzīves vietas līdz skolai vai lidostai"; "ja dalībnieki ir no lauku reģioniem, tad apmaksājam arī ceļa izdevumus, lai nokļūtu uz Rīgu, uz lidostu"*
- ❑ **Asistenta pakalpojumi, piemēram:** *"asistents mobilitātes laikā jaunietim ar invaliditāti", "bija nepieciešami asistenta pakalpojumi neredzīgiem dalībniekiem, kā arī dalībniekiem ar mentālās veselības problēmām un kustību traucējumiem"*
- ❑ **Valodas atbalsts, tulka pakalpojumi, konsultants valodas apguvei**

6.Kāds praktisks atbalsts ir bijis nepieciešams dalībniekiem ar mazāk iespējām Jūsu organizācijas līdz šim īstenotajos vai šobrīd īstenošanā esošajos Erasmus+ projektos? (4)

Papildus piemēri no sniegtajām atbildēm:

- ❑ *«Informatīvs atbalsts no kara bēgušajiem Ukrainas studentiem par migrācijas dokumentiem, mājokli, atbalsta organizācijām, psihosociāls atbalsts, individuālas sarunas pēc nepieciešamības, un atbalsts studiju procesā, grūtībās akadēmiski koncentrēties, kad mājinieki kara apstākļos»*
- ❑ *«Finansiāls, informatīvs un konsultatīvs atbalsts, sadarbība ar audžuvecākiem, tika piesaistīta atbildīgā persona un nodrošinātas līdzvērtīgas iespējas ar citiem mobilitātes dalībniekiem, tika īstenota motivācijas programma, lai tiktu veiksmīgi turpināts mācību process, celta motivācija iegūt labu izglītību»*
- ❑ *«Finansiāls atbalsts vides pieejamības nodrošināšanai, tostarp IKT. Informatīvs atbalsts sociālo šķēršļu izvērtēšanai un pārvarēšanai»*
- ❑ *«Finansiāls atbalsts, konsultatīvs atbalsts, tehnisks atbalsts, īpaši sagatavošanas pasākumi pirms mobilitātēm, individuāla sagatavošana, informatīvs atbalsts. Tiek nodrošināta tulkošana, kur nepieciešams, mobilitāšu laikā»*
- ❑ *«Mūsu gadījumā tā vairāk bija saziņa starp skolēnu vecākiem, pedagogiem un ārstiem, konsultatīvs atbalsts, lai precizētu rīcību konkrētās situācijās īstermiņa mobilitātes laikā»*
- ❑ *«Neesam varējuši to sniegt, jo novada grāmatvedība uzskata par neiespējamu pirkt kādam konkrētam bērnam individuālās lietošanas čemodānu un atstāt to bērnam lietošanā. Grāmatvedība vēlas šādu lietu paturēt skolas īpašumā»*

7.Lūdzu miniet pozitīvos aspektus, istenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām? (1)

Piemēri no atvērtajām atbildēm:

- ❑ *«Tiek dota iespēja saprast, ka visiem ir iespēja pieredzēt un gūt pieredzi. Motivēt jauniešus nākotnei»*
- ❑ *«Tiek iesaistīti dalībnieki pēc 50 gadiem, apmācībās un pieredzes apmaiņas vizītēs, konsultācijas pašu biznesa uzsākšanai. Tiek organizētas attālinātas apmācības, pēc pašu izstrādātas metodoloģijas, lai dalībniekiem ar zemām datorzināšanām sniegt iespējas mācīties»*
- ❑ *«Projekts bija saistīts ar klimata pārmaiņām un demokrātijas vērtībām. Projektā bija vairāki dalībnieki no daudz bērnu ģimenēm. Piedalīšanās projektā viņiem deva iespēju mācīties ceļojot, ieraudzīt jaunu kultūru, iegūt jaunus draugus»*
- ❑ *«Skolēni, no kuriem liela daļa nekad nav bijuši ārzemēs - viņiem bija iespēja iepazīt kultūru, dzīvot viesģimenē, gūt jaunu pieredzi, zināšanas, paplašināt redzesloku. Jutušies saliedētāki arī paši kā komanda»*
- ❑ *«Puisis, kuram paralizēta mamma un sarežģīti ģimenes apstākļi, devās prakses mobilitātē. Atgriežoties jaunietis bija atvērtāks, pozitīvāks, drošāks. Mobilitāte 6 nedēļu laikā palīdzēja kļūt pastāvīgākam un izrauties no sarežģītās ikdienas»*
- ❑ *«Pēc mobilitātēm puisis ar uzvedības problēmām ļoti mainījās. Ja pirms tam dažādi gāja mācību stundās un motivācija bija ļoti zema, tad maijā ZZ čempionātā uzņēmās kapteiņa pienākumus (ar kuriem ļoti veiksmīgi tika galā) un vadīja izlaiduma svinīgo daļu. Mācību gada sākumā neviens nespēja to iedomāties»*

7.Lūdzu miniet pozitīvos aspektus, istenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām? (2)

Piemēri no atvērtajām atbildēm:

- ❑ *«Ne skolas darbinieki, ne pedagogi nav bijuši Erasmus projekta dalībnieki, bet tagad varēs braukt pilnveidot savas zināšanas Norvēģijas skolā»*
- ❑ *«Skolēns jūtas vajadzīgs, noderīgs, tāds pats kā visi»*
- ❑ *«Pedagogs no attālā lauku reģiona tiek iesaistīts projektos. Viņam tā ir iespēja pilnveidoties Erasmus+ projektos, paplašinot savu redzesloku un gūt pieredzi kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm»*
- ❑ *«Jaunieši no nepilnām, nelabvēlīgām un daudzbērnu ģimenēm izlēma turpināt mācības, iesaistās Erasmus projektos, daži jau augstskolās»*
- ❑ *«Skolēni uzlaboja angļu valodas prasmes, pašapkalpošanās prasmes, komunikācijas prasmes, sadarbību, savstarpējo izpratni un pielāgošanos citu vajadzībām, mācījās pieņemt vienu otru un nebija nekādu strīdu, attīstīja pašdisciplīnu. Savukārt pedagogiem bija iespēja kopējās aktivitātēs dziļāk iepazīt un izprast skolēnu raksturus, viņu intereses, stiprās un vājās puses»*
- ❑ *«Mobilitātē varēja doties bērni, kuri savā dzīvē pat nespēja aizbraukt uz Rīgu ekskursijā finansiālu apsvērumu dēļ (dzīvojam laukos, 150 km no Rīgas)»*

7.Lūdzu miniet pozitīvos aspektus, istenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām? (3)

Piemēri no atvērtajām atbildēm:

- ❑ *«Pieaugušo grupu mobilitātes - dalībnieces, kas pārstāv ne tikai vienu, romu sieviešu grupu ar ierobežotām iespējām, bet arī latviešu vai krievu tautības dalībnieces, kuras bijušas pakļautas citām diskriminācijas formām vai kurām ir mazāk iespējas veselības vai citu šķēršļu dēļ. Mobilitātes uz Berlīni un uz Tartu - kad katrai grupai tika izveidotas mācību programmas kopā ar uzņemošo organizāciju, kā arī zināšanu nostiprināšanas metodes grupā, grupu uzdevumi komunikācijai nepazīstamā vidē, - deva milzīgu pozitīvu - emocionālo lādiņu un jaunas zināšanas un prasmes, pārvarot dažādas barjeras - motivējot turpināt aktīvi mācīties mūsu pieaugušo izglītībasursos, kā arī iesaistot un informējot savā kopienā citas sievietes. Ceļojums vairākām no grupas dalībniecēm bija pirmais lidojums mūžā, pirmais seminārs ārpus Latvijas, pirmās vizītes citu valstu institūcijās»*
- ❑ *«Tika iesaistīti dalībnieki, kas auguši audžuģimenē, ar pazeminātu motivāciju mācīties, nodrošinātas līdzvērtīgas iespējas citiem dalībniekiem. Mobilitātes rezultātā paaugstinājās motivācija mācīties, radās cits draugu loks, uzlabojās mācību sasniegumi»*

7.Lūdzu miniet pozitīvos aspektus, istenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām? (4)

Piemēri no atvērtajām atbildēm:

- ❑ «Mobilitātē devās topošā friziere-stiliste, kura dažādu apstākļu dēļ nerunā, lai arī dzird un saprot. Sadarbojoties ar partneriem tika atrasts uzņēmums, kas pieņēma praksē Sicīlijā un 2. kursa izglītojamā varēja praktizēties, apkalpojot klientus. Pozitīvās izmaiņas, ka viņa kļuva drošāka, aktīvāk sāka komunicēja ar sejas mīmiku un žestiem. Pēc pavadošās personas novērojuma, kas ir arī tehnikuma sociālais pedagogs, ir novērojams pozitīvs progress viņas atvērtībai un pieaug cerības, ka viņa atsāks runāt»
- ❑ «Skolēni var piedalīties starptautiskos braucienos ar mērķi uzlabot savus sociālo un valodu kompetences, paaugstināt izglītības līmeni, iepazīties ar kultūrām, iegūt jaunus draugus. Ir dalībnieki, kuri uztur kontaktus ar projekta partneriem, un viņi savstarpēji ir ietekmējuši tālākās izglītības izvēles»
- ❑ «Piedalīšanās Erasmus plus projektā mūsu jauniešiem ar mazāk iespējām (no nabadzīgām ģimenēm, kuri ir sociāli atstumti, kā arī ar zemu mācību motivāciju) ir ievērojami paaugstinājusi viņu zemo pašvērtējumu, ticību saviem spēkiem, motivāciju apgūt svešvalodas, kā arī mazinājusi socializēšanās barjeru»
- ❑ «Skolēni no daudzbērnu ģimenēm, kuriem nav iespējas ikdienā praktiski izzināt Eiropas dimensiju, skolēni ar psiholoģiskām/veselības problēmām, kuriem ir grūtības socializēties, guvuši pozitīvu pieredzi gan dzīvojot uzņemošajā ģimenē, gan mācoties kopā ar vienaudžiem partnerskolā. Apguvuši finanšu pratību, pilnveidojuši patstāvīgas plānošanas prasmi, ieguvuši draugus, iepazīnuši kultūru, tradīcijas»

8.Kādi bijuši izaicinājumi, īstenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām? (1)

Piemēri no atvērtajām atbildēm:

- ❑ *«Bija vecvecāki un krustvecāki, kuri sapirka bērnam pirms mobilitātes jaunus apavus, somu, apģērbu. Vecāki neļāva to visu izmantot. Skolotājas veicām daudz pārrunas ar šo ģimeni. Beigās atļāva bērnam pieņemt dāvanas»*
- ❑ *«Izbraucošo studentu ar mazāk iespējām (veselības, soc. apstākļu dēļ) atbalstīšanai sākotnēji tieši organizācijai bija izaicinājums izstrādāt konkrētākus kritērijus un no studentiem sagaidāmo pamatojumu atbalsta pieprasījumam - kādus dokumentus ir samērīgi prasīt, lai tie nav pārmērīga iekļaušanās privātajā dzīvē vai pazemojoša prasība. Ļoti palīdzēja kolēģu pieredze (īpaši LU ar pavisam konkrētu kritēriju veidlapu) VIAA organizētajā Erasmus koordinātoru seminārā pavasarī»*
- ❑ *«Tā kā iekļaušanas atbalsts jāattiecinā uz daudzām potenciālo dalībnieku grupām ar dažādiem viņu mobilitāti ierobežojošiem apstākļiem, pirmais izaicinājums bija nedefinēt šīs grupas, kurām no projekta būtu iespēja sniegt atbalstu. Nepieciešams izvērtēt, kādā veidā to komunicēt ar potenciālajiem dalībniekiem un kā kontrolēt pamatotu un taisnīgu atbalsta piešķiršanu. Ticamības deklarācija diemžēl neatrisina iespējamās krāpšanas gadījumus. Jāizvērtē, kā kontrolēt katru dalībnieku, kurš piesakās iekļaušanas atbalstam, īpašā statusa vai veselības stāvokļa pamatojošos dokumentus. Rīcībai no projekta īstenošanas puses jābūt kontrolējošai, bet tā nedrīkst būt aizvainojoša»*

8.Kādi bijuši izaicinājumi, īstenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām? (2)

Piemēri no atvērtajām atbildēm:

- ❑ *«Nezinājām, nebijām informēti ka pasniedzējai ir 2.grupas invaliditāte. Pasniedzēja piedalījās mācībās Turcijā, viss bija labi. Mēs sniedzam visu informāciju, apdrošināšanu utt. Bet atceļā atlicis nedaudz laika līdz lidmašīnas atiešanai un tiek mainīts terminālis. Nokļūšana, stress, grūti tik ātri noreaģēt un pat fiziski paskriet. Beidzās viss labi, bet varēja būt visādi. Labi arī ka bija kopā divi pasniedzēji, tad otrs atbalstīja»*
- ❑ *«Ir nācies pārliecināt šādu dalībnieku vecākus/ģimenes locekļus par pozitīvajiem aspektiem un ieguvumiem, piedaloties Erasmus+ projektos, lai saņemtu viņu atļauju bērnu dalībai tajos»*
- ❑ *«Sagatavošanas posmā, motivējot dalībai, piemēram, romu sievietes no vairākiem Latvijas novadiem nebija gatavas doties tālāk kā uz Igauniju, jo pastāvēja bailes grupā ar citiem, nevis ģimeni, doties kaut kur ārpus valsts vai vispār nebija tādas pieredzes. Daudzas lietas prasīja rūpīgu ilgu izskaidrošanas darbu individuāli un grupās - pirmo reizi paliekot viesnīcā, dodoties uz iestādēm ārpus Latvijas, iepazīstot citu kultūru, tai skaitā virtuvi. Virtuve bija viens no izaicinājumiem, jo parasti semināros Latvijā pieskaņojamies romu ēšanas paradumiem (zinām, ka vajag vairāk maiziņu, vairāk cukura, utt.), bet bija jāatrod jaunas pieejas - piemēram, vakariņas bija jaunu garšu/ jaunu kultūru darbnīca - programmā tas bija ielikts kā pasākums, neminot virtuvi, kas tiks izmēģināta, un pēc tam visām dalībniecēm bija pozitīvas, pat ļoti pozitīvas atsauksmes, kaut citādi šāda virtuve netiktu izvēlēta, tiktu noraidīta»*

8.Kādi bijuši izaicinājumi, īstenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām? (3)

Piemēri no atvērtajām atbildēm:

- ❑ *«Bija plānots iesaistīt dalībnieku no trūcīgas ģimenes, sniedzot viņam papildus atbalstu, taču ģimene pēc pārdomu laika atteicās no šīs iespējas»*
- ❑ *«Vienmēr ir jābūt gatavam, ka skolēns ar veselības problēmām vai ekonomiskām grūtībām prasīs vairāk uzmanības, viņu vajadzēs atbalstīt ne tikai materiāli, bet arī morāli. Mūsu projekta mobilitātes grupas bija nelielas, un piedalījās uzmanīgi pedagogi, kuri spēja sniegt šādu atbalstu. Tomēr viena meitene izstājās no projekta darba grupas jo viņai bija grūti saprast informāciju angļu valodā darba tikšanos, un viņa atteicās piedalīties mobilitātes. Tā bija sāpīga pieredze»*
- ❑ *«Izaicinājums radās, jo audzēknis ar garīgiem traucējumiem prakses vietā ieradās bez pavadošās personas. Viņam bija grūti ievērot darba režīmu. Projekta vadītāja komunicēja katru dienu vairākas reizes ar viņu telefoniski. Tā tika panākts pozitīvs prakses rezultāts»*
- ❑ *«Viena no pieredzēm nebija pozitīva, jo dalībniekam bija nepieciešama regulāra psiholoģiska palīdzība, kas bija arī šķērslis kvalitatīvai prakses uzdevumu veikšanai. Rezultātā nākamajā gadā šī prakses vieta vairs nebija gatavi uzņemt audzēkņus, kaut arī viņiem nebija veselības problēmas»*

8.Kādi bijuši izaicinājumi, īstenojot Erasmus+ projektus, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām? (4)

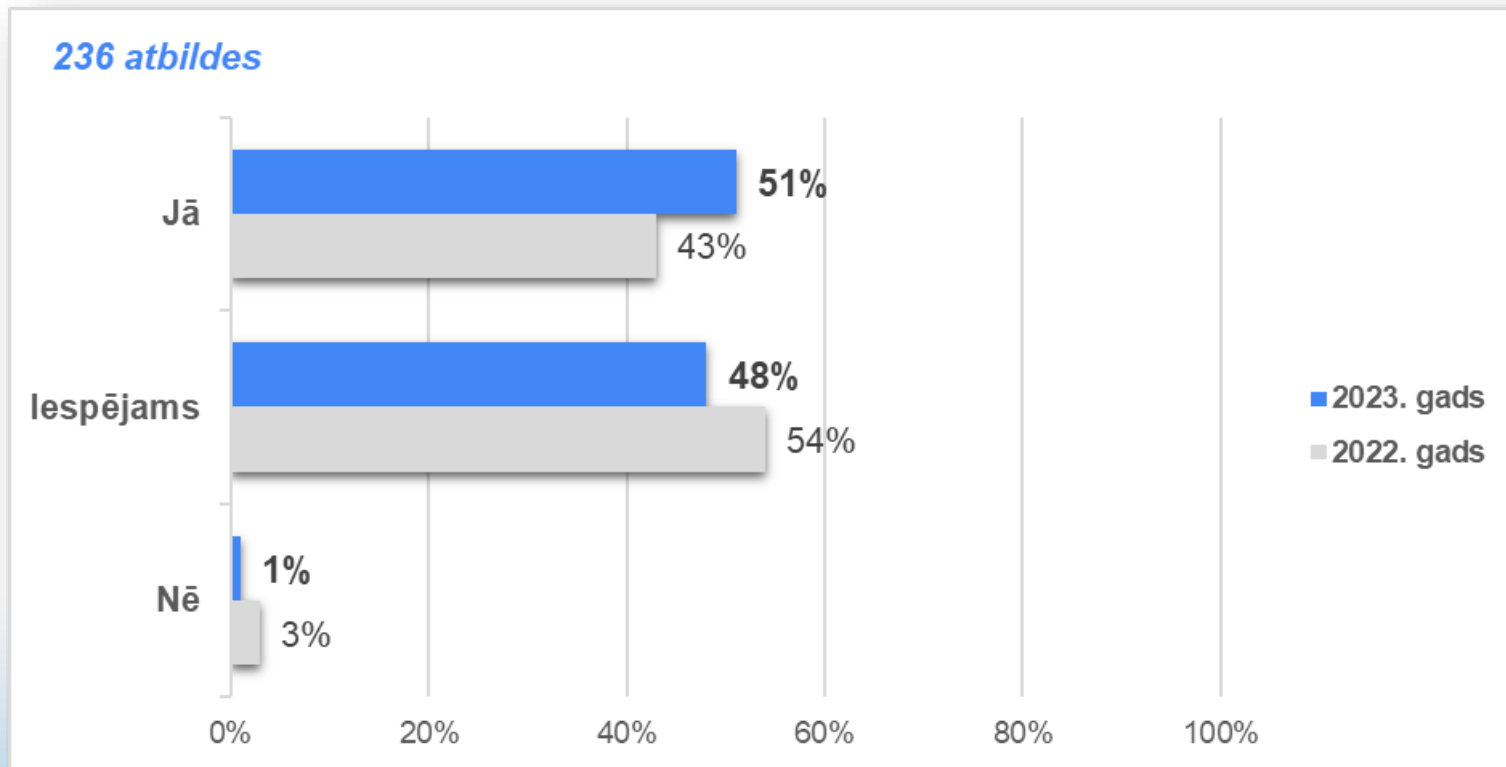
Piemēri no atvērtajām atbildēm:

- ❑ «Skolēnu grupas mobilitāte sadarbībā ar katoļu skolu Spānijā zēniem ar iespēju arī piedalīties futbola sacensībās. Atlases procesa ilgums bija 4 mēneši. Izaicinājums bija mudināt un motivēt iesaistīties arī zēnus vairāk ar sociāliem šķēršļiem»
- ❑ «Galvenais izaicinājums ir iedrošināt cilvēku, likt noticēt sev un uzdrošināties sākt, riskēt un gūt rezultātu. Pozitīvs rezultāts kādu cilvēku dzīvē ir mūsu lielākais gandarījums! Viņi padalās ar savu stāstu un ir pateicīgi!»
- ❑ «Veselības problēmas. Skolēns pēdējā brīdī atsakās piedalīties mobilitātē. Individuālās sarunās ar vecākiem un skolēnu veicināta pašpārliecība, mazināti stereotipi, īstenoja mobilitāte un gūta pozitīva pieredze. Skolai pateicība un pozitīvas emocijas no vecākiem un skolēna»
- ❑ «Emocionālās krīzes, esot prom no mājām. Jaunietei ar ļoti sarežģītiem ģimenes apstākļiem, esot prakses mobilitātē, naktī dienesta viesnīcā sākās panikas lēkme»
- ❑ «Dažkārt cilvēkiem ir grūti atvērties citām kultūrām, piemēram, pieņemt, ka Dienvideiropā vakariņas ēd vēlu vakarā. Tas rada starpkultūru komunikācijas problēmas. Nepieciešama dalībnieku sagatavošana pirms braucieniem»

III DAĻA

**Viedoklis par dalībnieku ar mazāk
iespējām iekļaušanu organizācijas
īstenotajos Erasmus+ projektos nākotnē**

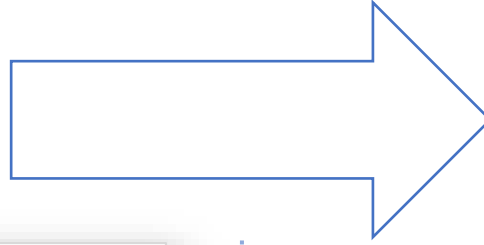
11.Kā Jūs domājat, vai turpmāk Erasmus+ projektos Jūsu organizācija varētu iekļaut dalībniekus ar mazāk iespējām?

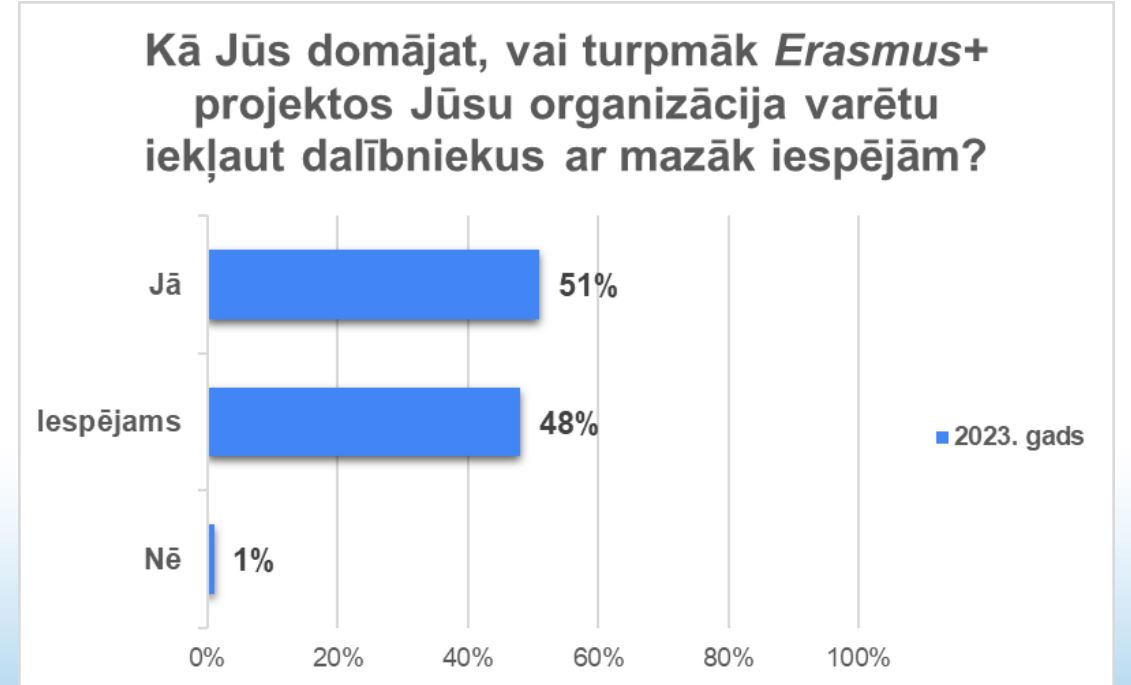
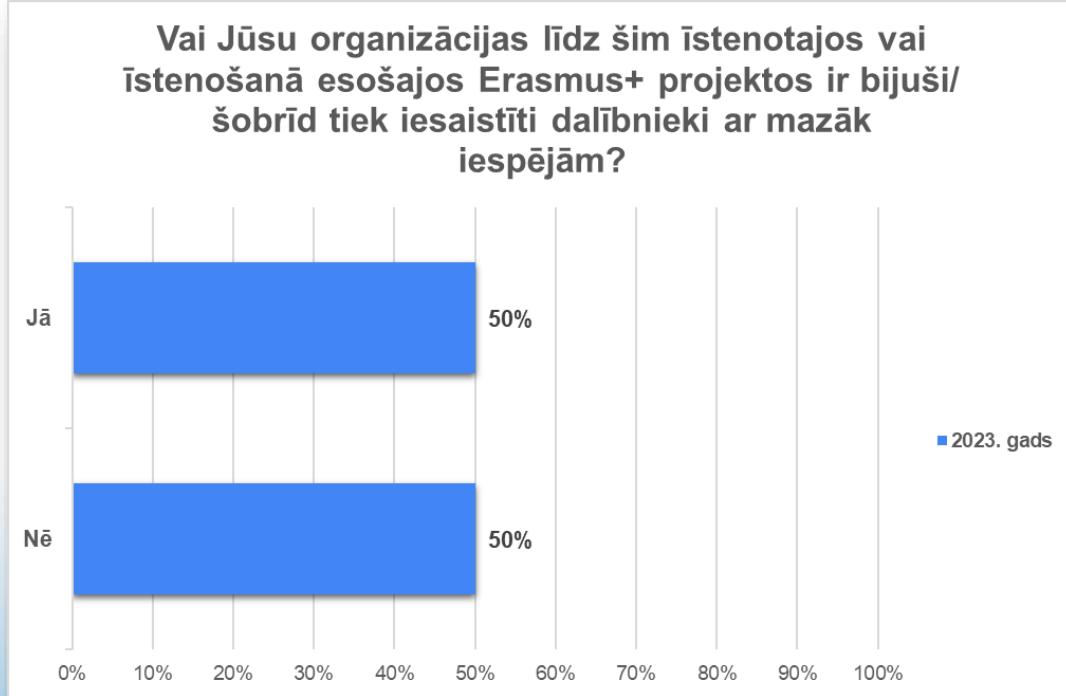
☐ Pozitīvi vērtējams, ka visu aptaujāto projektu īstenotāju nākotnes redzējums ir optimistisks - vairāk kā puse, 51% projektu īstenotāju, ir pārliecināti, ka savos turpmākajos Erasmus+ projektos iekļaus dalībniekus ar mazāk iespējām, bet 48% pieļauj, ka iespējams iekļaus šādus dalībniekus savos nākotnes projektos.

☐ Tikai 1% projektu īstenotāju (2 organizācijas) pārliecināti saka, ka neiekļaus projektos dalībniekus ar mazāk iespējām un kā iemeslus min, ka organizācijā nav izglītotāju/personāla un/vai izglītojamo ar mazāk iespējām, un organizācijai nav resursu (tehnisku, cilvēkresursu utt.) personu ar mazāk iespējām un/vai īpašām vajadzībām iekļaušanai projektos

LĪDZ ŠIM ĪSTENOTIE VAI ĪSTENOŠANĀ ESOŠIE ERASMUS+ PROJEKTI

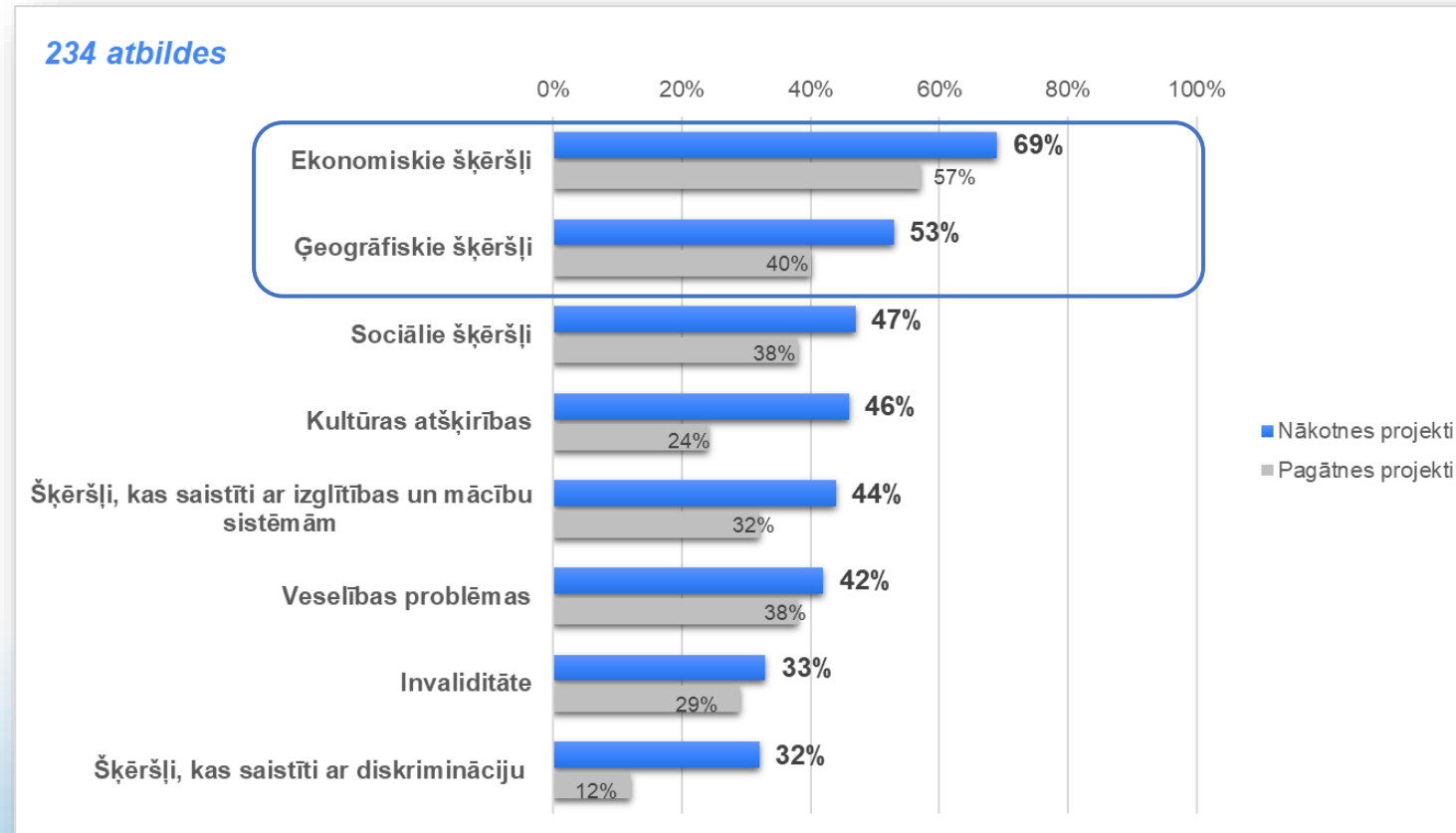

TURPMĀKIE ERASMUS+ PROJEKTI

Salīdzinājumā ar īstenoto vai īstenošanā esošo projektu pieredzi, uz saviem nākotnes projektiem Erasmus+ projektu īstenoņāji skatās optimistiskāk dalībnieku ar mazāk iespējām iekļaušanas ziņā.

12. Kādi dalībnieki ar mazāk iespējām varētu tikt iekļauti Jūsu organizācijas Erasmus+ projektos turpmāk?

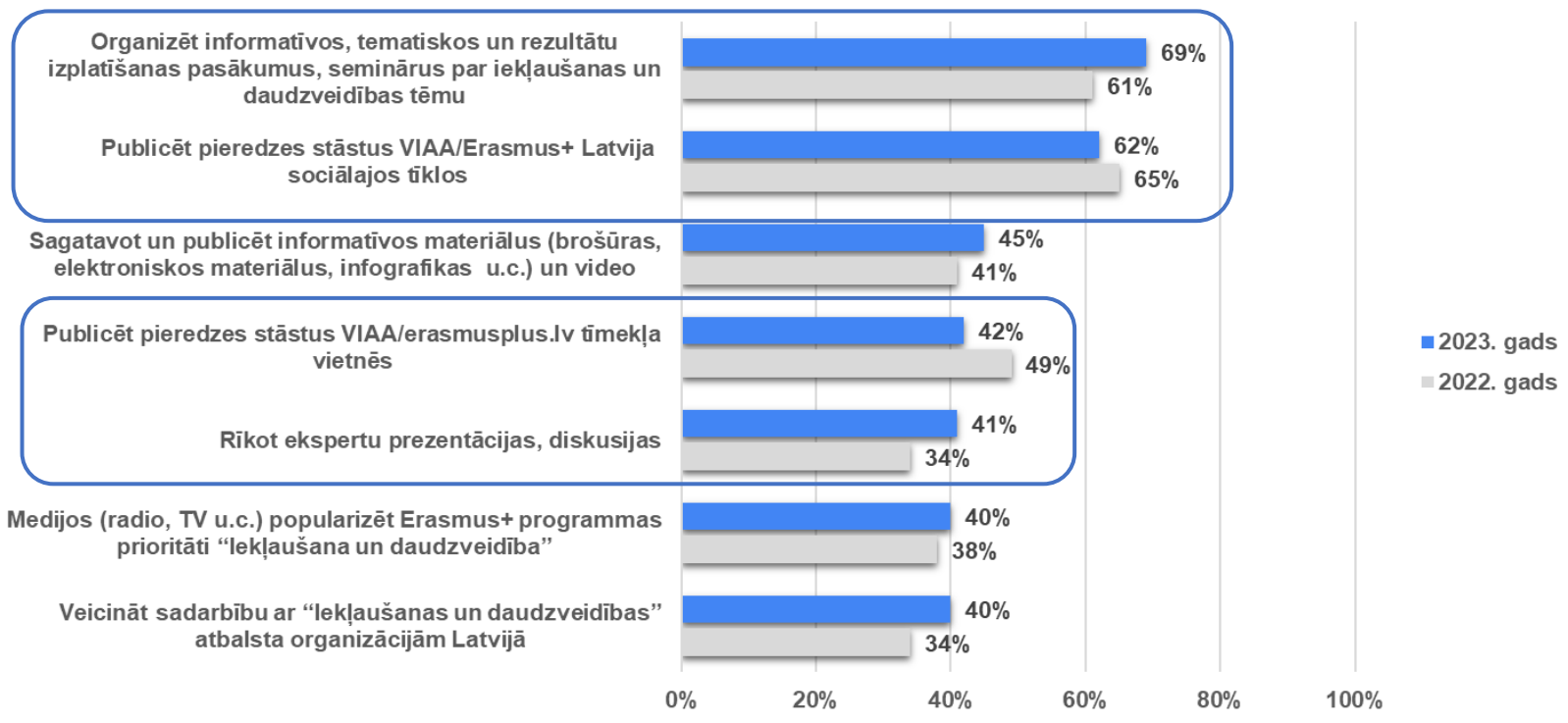

- ☐ Līdzīgi kā iepriekš īstenotajos vai īstenošanā esošajos projektos, pārsvarā projektu īstenotāji domā, ka nākotnes projektos varētu tikt iekļauti dalībnieki ar ekonomiskajiem šķēršļiem – 69% un ģeogrāfiskajiem šķēršļiem – 53%

IV DAĻA
Nepieciešamā informācija un
komunikācijas aktivitātes no VIAA puses
“Iekļaušanas un daudzveidības”
prioritātes izpratnes un dalībnieku
iesaistīšanas Erasmus+ projektos
veicināšanai

14.Ko, Jūsaprāt, VIAA varētu darīt, lai sekmētu prioritātes "Iekļaušana un daudzveidība" īstenošanu Erasmus+ 2021-2027 programmas projektu ietvaros?

236 atbildes

Projektu īstenošanu vēlmes un vajadzības salīdzinājumā ar 2022. gadu būtiski nemainās:

- Nr. 1 Organizēt informatīvos, tematiskos un rezultātu izplatīšanas pasākumus, seminārus par iekļaušanas un daudzveidības tēmu – 69%
- Nr. 2 Publicēt pieredzes stāstus VIAA/Erasmus+ Latvija sociālajos tīklos – 62%

Vajadzība pēc pieredzes stāstiem VIAA/erasmusplus.lv tīmekļa vietnēs nedaudz mazinājusies.

Interese par ekspertu prezentācijām un diskusijām, informatīvajiem materiāliem, kā arī sadarbības veicināšanu ar «Iekļaušanas un daudzveidība» atbalsta organizācijām Latvijā, ir nedaudz palielinājusies.

14.Ko, jūsuprāt, VIAA varētu darīt, lai sekmētu prioritātes "Iekļaušana un daudzveidība" īstenošanu Erasmus+ 2021-2027 programmas projektu ietvaros?

Daži projektu īstenoņāji min citas idejas:

- ❑ *«dalībnieku atlases nolikums (nosacījumu skice), lai izprastu, kā veikt atlasi, kā izvēlēties pareizos dalībniekus u.c.»*
- ❑ *«VIAA vienmēr informē un dalās ar informāciju. PALDIES!»*
- ❑ *«Sagatavot rakstisku ceļvedi grāmatvežiem, kā šādus izdevumus noformēt grāmatvedības sistēmā (konkrēti domāju čemodāna iegādi bērnam no nabadzīgas ģimenes, lai varētu doties mobilitātē)»*
- ❑ *«Aicināt pārstāvjus ar mazāk iespējām, kas piedalījušies projektos, pastāstīt, dalīties, piemēram reel formātā vai ar fotogrāfijām, sarīkot šo dalībnieku "pieredžu" izstādi, kas pieejama publikai, varbūt arī ceļojošu izstādi sadarbībā ar pašvaldībām vai bibliotēkām»*

15.Par kuru no "Iekļaušana un daudzveidība" aspektiem Jūs vēlētos uzzināt vairāk? (1)

Piemēri no atvērtajām atbildēm:

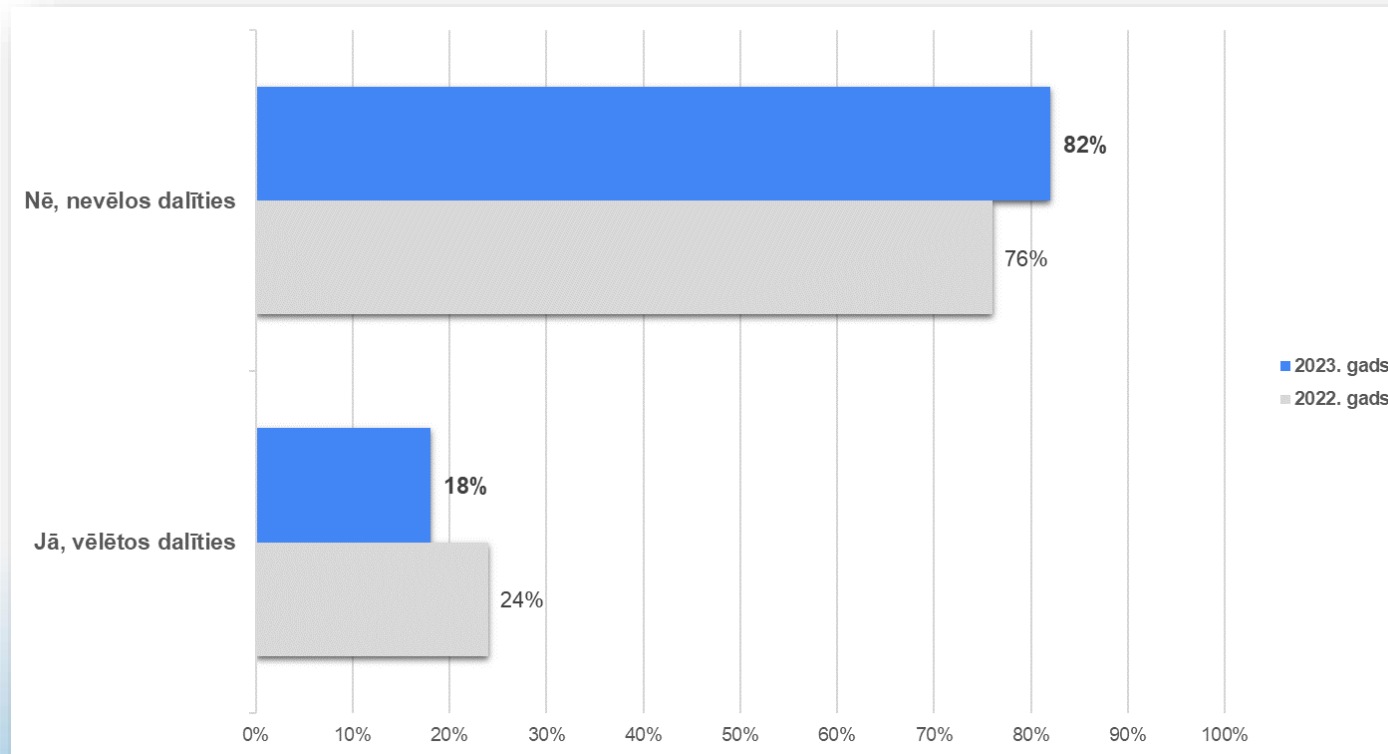
- «Ukraiņu bēgļu skolēnu iekļaušana Latvijas izglītības sistēmā»
- «personas no attāliem vai lauku reģioniem, kuros ir mazāk attīstīta pakalpojumu infrastruktūra; ierobežots sabiedriskais transports; nepietiekami pakalpojumi»
- «ko darīt, ja skolēns neprot pienācīgi uzvesties citā valstī un izdara pārkāpumus? Kā ar šo aspektu? Parasti jau skolotājs neriskētu ar savu juridisko atbildību, ņemot līdzi skolēnu, kuram jānodrošina iespēja, bet ir bailīgi, ka notiks kaut kas slikts»
- «nevēlos neko vairāk, jo šī iekļaušana jau ir sensitīva tēma tam, kas tiek iekļauts. Tā jau ierēdņiem liekas, cik tas labvēlīgi, bet, ja tevi iekļauj tajā īpašajā kategorijā, tad vēlreiz tev atgādina, ka tu esi atšķirīgs, nepilnvērtīgs. Tas īpaši attiecas, ja esi ekonomiski trūcīgs vai arī pensionārs»
- «kā sasniegt dalībniekus ar mazāk iespējām»
- «par to, kā projektos iesaistīt cilvēkus, kas nāk no sociālā riska grupām, piemēram, ģimenēm ar zemu ienākumu līmeni»
- «rīcība gadījumos, kad mobilitātes dalībniekam rodas psiholoģiska rakstura problēmas, jau atrodoties citā valstī»
- «vadlīnijās ir ļoti vispārīgi aprakstīts, vēlētos precīzāk, ar piemēriem»
- «pieredzes stāstus, kā iekļaut dalībniekus ar mazāk iespējām projektos, kā viņus atbalstīt»
- «cilvēki ar migrantu vai bēgļu pieredzi; kas pieder nacionālo vai etnisko minoritāšu grupām; zīmju valodas lietotāji»
- «diskriminācijas, sociālajiem, kultūras atšķirību šķēršļiem (kā tos niansētāk identificēt, jo, manuprāt, studenti reizēm var atturēties paust kādu šķēršļu pastāvēšanu, iespējams, bažījoties par stigmatizāciju)»

15.Par kuru no "Iekļaušana un daudzveidība" aspektiem Jūs vēlētos uzzināt vairāk? (2)

Piemēri no atvērtajām atbildēm:

- ❑ *«man vairāk interesētu praktiskā puse. Par to vai tiek prasīti papildus kādi dokumenti - piemēram ārsta izziņa, ka veselības stāvoklis ļauj piedalīties praksē vai sociālā dienesta izziņa, ka projekta dalībnieks nāk no trūcīgas/ maznodrošinātas ģimenes»*
- ❑ *«par atbalsta pasākumiem visos projekta posmos (sagatavošanas vizītes, valodas apguves atbalsts, papildu uzraudzības pasākumi)»*
- ❑ *«labākai izpratnei būtu vēlams skaidrojums ar piemēriem un nepieciešamajiem apliecinājumiem dokumentiem par visiem šķēršļu veidiem»*
- ❑ *«kā sasniegt tos iekļaujamos, kas dzīvo attāli, ne pilsētās. Gan pieaugušos, gan jauniešus, gan seniorus. Un piedāvāt dažādas aktivitātes klātienē, ne tikai caur digitālajiem rīkiem, jo bieži šīm grupām trūkst arī digitālās prasmes. Varbūt bibliotēkas atbalsts grupīnai klātienē no kādas lauku bibliotēkas /kultūras punkta /skolas kā sapulcēšanās vietas. Bet tur nepieciešams neliels finansējums vietējām aktivitātēm. Neatkarīgi no tā vai šajā vietā ir projektus rakstoši cilvēki vai nē, vai projekts vienu gadu ir, citu nav. Nu tāds regulārs neliels atbalsts visā valstī vienāds»*
- ❑ *«Par finansiālo atbalstu, ko var sniegt dalībniekam (papildus individuālais atbalsts - ko izmantot ceļojuma kofera iegādei, apģērba iegādei, varbūt arī darba apģērba pirkumam?). Ļoti interesētu praktiski piemēri»*
- ❑ *«vai ir iespējams iekļaut Erasmus braucienā īpašā bērna vecāku, ja vecāki piekrīt, kā bērns piedalās Erasmus projektā, bet kāds no vecākiem ir blakus, lai nepieciešamības gadījumā sniegtu atbalstu»*
- ❑ *«finanšu atbalsts - kādiem mērķiem pielietojams, kā noteikt nepieciešamību pēc tā un kā atskaitīties»*

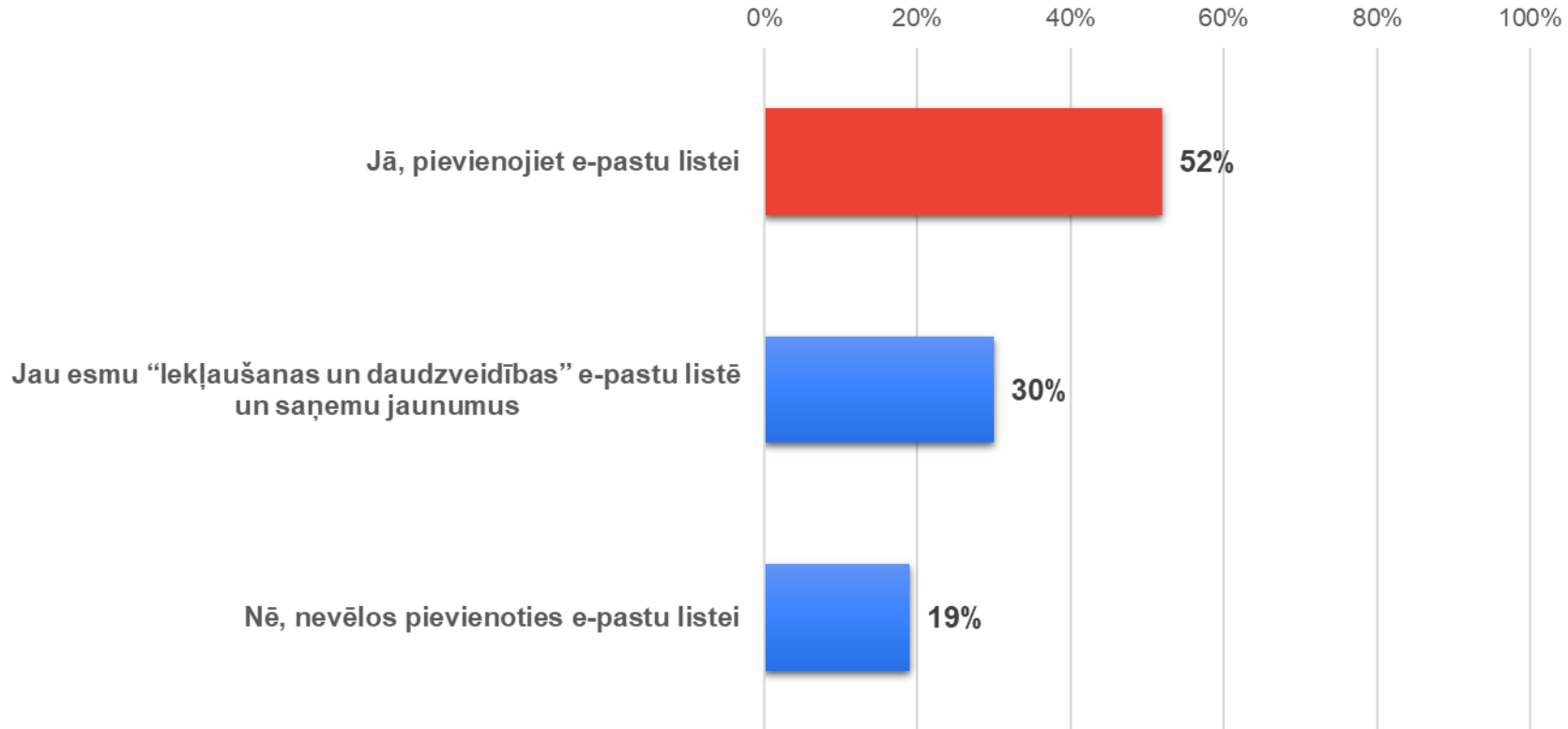
9. Vai Jūs vēlētos dalīties ar savu Erasmus+ projektu, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām, īstenošanas pieredzi sīkāk (piemēram, piedaloties kādā no VIAA rīkotajiem semināriem vai piedaloties kādā no padziļinātiem pētījumiem, piemēram, intervijā, fokusgrupu intervijā)?

- Diemžēl, tāpat kā 2022. gadā, joprojām lielākā daļa projektu īstenoāju nevēlētos dalīties ar to Erasmus+ projektu īstenošanas pieredzi, kuros iesaistīti dalībnieki ar mazāk iespējām.**

16. Vai Jūs vēlaties pievienoties VIAA izveidotajai e-pastu listei un saņemt VIAA un Erasmus+ aktualitātes un būtiskāko informāciju par "Iekļaušanas un daudzveidības" jautājumiem?

236 atbildes

- ❑ Nedaudz vairāk kā puse – **52% projektu īstenotāju vēlas pievienoties e-pastu listei** un 30% saka, ka jau ir pievienoti šai listei.
- ❑ To projektu īstenotāju, kas vēlas dalīties ar projekta rezultātiem un vēlas tikt pievienoti e-pastu listei, kontakti tiek apkopoti un nodoti Erasmus+ departamenta I&D e-pastu listes uzturētājam.

Paldies par uzmanību!

*VIAA Erasmus+ departamenta
horizontālās prioritātes*

*“Iekļaušana un daudzveidība”
darba grupa:*

Dārta Akmens

Antra Menģele

Nelda Mikanova

Inga Ziemele

Jeļena Karkova

Līga Cielava

Liene Cauna

Līga Jeroščeva

Erasmus+

Bagātini pieredzi, domā plašāk